

Kétórás történelmi sétán a Várban

(A Világ tudóstíjójától.) A budai Vár néptelen uccáin olyan idegeket simogató vasárnapi esőndben, hogy még a lépéseim is visszhangot vernek, igyekeztem a Bécsikapu tér felé, ahol az *Erzsébet Népakadémia* kirándulási klubjának tagjai és vendégei gyülekeznek, hogy történelmi sétára induljanak a Vár északi részébe. Dél előtt 10 órára már össze is verődött vagy negyven ember: hivatalnokok, nők leányok, több iskolásfiú. A már várakozók szívélyesen paroláznak a később érkezőkkel és valamennyien egy szemüveges magas férfi köré csoportosulnak. Ez Miklós Zoltán tanár, aki cicerónéjuk lesz azon a sétán, melyet majd a Vár történelmi kövei között tesznek. Tíz óra után Miklós tanár elére áll a tanulmányi kirándulóknak, akiknek sorába magam is beálltam és elindultunk a Nándor ucca felé.

A Bécsikapu tér és a Nándor ucca sarkán álló ódon épület előtt megtorpan a menet. Miklós Zoltán rámutat a Nándor ucca 2. számú ódon házra:

Az utolsó Árpád-házi király sírhelyén

— Itt volt évszázadok előtt a budavári magyarok plébániája. A török hódoltság idejében ez volt az egyetlen templom, mely megmaradt. A Mátyás-templomot a törökök átalakították számavá, a többi templomot pedig mecsették. Budavár ostroma alatt az ágyúgolyók nagy pusztítást vittek végbe ezen az istenházán, melyet az ostrom után teljesen újjáépítettek. A restaurálók nem dolgoztak valami szerencsés kézzel. Kalonák voltak a templom újjáépítői, akik egyáltalán nem tárgyaltak a műemlékek bizottságával és így bizony építés közben sokat romboltak. Amikor ez a templom még a várbeli magyar lakosság plébániája volt, a Vár magyar és német lakói között nagy torzalkodás uralkodott. Így megessett az is, hogy a Vár magyar bíróját, Ötvös Bálintot a németek elfogták és a Dunába fojtották. Itt volt különben eltemelve az utolsó Árpád-házi király. Az ősi épületről az ostrom pusztításai és a balkezes restaurálás után is megmaradt a torony alsó része.

A szemléltető történelmi oktatás hallgatói valamennyien az épület kis toronyba csúcsosodó fetejére bámultak, mely holt köveivel élő tanuja maradt Budavár viharos századainak. Történelmi hangulatra hangolva fordultunk be a Nándor térre, ahol a helyőrségi templom elé vezetett bennünket Miklós tanár és így magyarul:

— Ez a XVIII. század végének stílusában épült templom a katonai korszakban a helyőrségi temploma lett és ma is az.

Rámutatott ezután a templom falába illesztett emléktáblára, melyen ezek a sorok hirdetik a Budavárát visszafoglaló katonák emlékét:

„Budapest főváros a hősök emlékének, akik Lipót király idejében Lotharingiai Károly és Bajor Miksa E. M. vezérek alatt CC év előtt Budavárát a törököktől visszavették“.

Tudós kalauzunk be akart bennünket vinni a helyőrségi templomba, de orgonaszó és férfihangok kórusa jelezte, hogy a várbeli katonaság van benn éppen vasárnapi misén. Megismerhetett bennünket azzal, hogy a Nándor tér

V. Ferdinánd királyról nyerte a nevét, azután befordultunk az Uri uccába.

Az olaszok uccájában

— A középkorban — mondotta cicerónénk — ez az ucca az olaszok uccája volt. A Várnak ebben az időben sok olasz lakosa volt, amint, hogy a régi Magyarországon jelentékeny számmal laktak olasz telepések. A török hódoltság után *Herren-gasse*-nak nevezték el az olasz uccát, mely 1848-ban Batthyány ucca lett a vértanuhalált halt Batthyány Lajos emlékére, végül pedig Uri ucca.

Az olaszok hajdani uccájában a történelmi séta első stációja az 53-as számú ház volt. A történetét így ismertette a vezetőnk:

— Ez a ház valamikor a franciskánusok háza volt. Kolostor jellege József császár idejében szűnt meg. Ekkor került a királyi kincstár kezébe és lett ideiglenesen a helytartótanács rezidenciája. Innen irányították a pénzügy és a hadügy kivételével az egész belügyi igazgatást. Nevezetessége még ennek az épületnek, hogy itt voltak bebörtönözve a *Martinovicse-jele összeesküvés tagjai*.

A helytartótanács ódon épületével szomszédos ház is középkori építészeti emlék. A falába 1886-ban elhelyezett emléktábla homályossá kopott betűi ezeket hirdetik róla:

„Itt állott 1848-ban a beginák, vagy klarisszák kolostora és szentegyháza, kik a törökök elől Pozsonyba menekültek. Onnan a szerzet 1714-ben visszakérült régi hajlokába, honnan egy része 1723 a pesti új kolostorba (mely most zálogházul szolgál) költözött. Eltöröltetvén a szerzet 1784-ben a K. ítélőtáblát, ennek pedig Pestre történt átszállítása után Pozsonyból a K. helytartótanácsot fogadta be az átadomított templom és kolostorba. Ezen épület újabb szabású szárnya 1824-ben emeltetett a néhai minorita kolostor telkén“.

Ahol az első országháza állott

Az emléktábla adatait azzal egészítette ki Miklós Zoltán tanár: hogy itt építették fel az első országházat. Felhívta ezután a figyelmünket az Uri ucca 58. számú palotára, ahol 1425 körül a szent Zsigmond-féle kanonokok háza volt és 1768-ban a Berlint elfoglaló Hadik gróf, 1785-ben pedig Jankovich Antal gróf birtokába jutott. Az ott elhelyezett emléktábla azt is megemlíti, hogy 1766-ban Albrecht főherceg volt az ura a palotának. Mosolyogva jegyzi meg Miklós Zoltán professzor, hogy ez az 1866-ban elhelyezett várbeli emléktáblák szerkesztőinek egyik tévedése. Az állítólagos Albrecht főherceg, nem főherceg volt, hanem szász-tescheni herceg.

Míg a következő stációkhoz érünk, vezetőnk egy percre sem fogy ki a magyarázatokból. Teljes joggal kapta ez az ucca — mondja — az olasz ucca nevet, mert valóban sok olasz, köztük sok festő, telepedett meg itt. Munkáról a számukra bőven gondoskodott az udvari kancellária is a sok iniciálás díszes oklevéllel. De nemcsak olasz művészek, hanem olasz papok is laktak Budán szép számmal. Egyik közülük plébános is lett Budavárának. A Dominikánusok templomának helyén, ahová majd szintén ellátogatunk, számos olasz sírkövére

bukkantak.

Közben eljutottunk az Uri ucca 48—50. számú egyemeletes palotához, mely ma a honvédelmi miniszter lakóhelye, azelőtt pedig a budai hadtestparancsnokok székhelye volt. Miklós Zoltán tanár hátrafordul a nyomában járó tanítványaihoz és szinte ünnepies hangon mondja:

— Most jönnek a Vár északi részének legértékesebb középkori maradványai. Itt van minygyárt az Uri ucca 53-as számú háza, mely mint tűzfalhoz simul az ősrégi Magdolna-templom megmaradt falához. Amint látják, a falba egy gót ékítmény van beágyazva. Azt mondják ugyan, hogy ezt a csúcsíves ékítményt két házal odébb találták, de ennek az állításnak hitelességéhez szó fér.

Négyszáz éves csúcsíves fülkék és sziesztá-padok

Valósággal föllelkessedik a cicerónénk, mikor bevezet bennünket az Uri ucca 40. számú ház kapualjába. Jobbról és balról két gótikus ívű fülkére mutat:

— Ezek a csúcsíves fülkék teljes épséggel mutatják középkori formájukat. Alsó részükben pad húzódtott, ahova a ház lakói sziesztázni ültek.

Az Uri ucca 38-as szám alatt lévő palotában is több csúcsíves fülkét láttunk. Itt a kapualj donga-boltozata is híven őrizi a középkor emlékét. Ezek a fülkék Miklós tanár szerint még II. Lajos király korában épültek és két év előtt mentette meg őket a mának az avatott restaurálás. Az Uri ucca 34-es házban is láttunk ilyen fülkéket, melyek — a mint kalauzunk megállapította — a mohácsi vész idején már állottak. Hatvan évvel ezelőtt Arányi János még hetven középkori házat számlált össze a Várban, de Miklós tanár kutató útján már csak húsz középkori épületet talált Buda várában, ahol lépten-nyomon a történelmi levegőjét érezni.

A mészárosok uccája

Az olasz telepések emlékét őrző Uri uccából a Szentháromság uccába kanyarodtunk. A történelmi séta résztvevőinek tudását itt így gyarapította a kedves közvetlenséggel beszélő professzor:

— Kezdetben Häuser-gassenak hívták a mai Szentháromság uccát. A török idők után *Gasse zu den Fleischbänken* lett az ucca neve, még pedig azért, mert ott voltak a mészáros- és hentesboltok. A véletlen, vagy a tradíció-e az oka, nem tudom, de — amint látják — ma is van itt egy-két mészáros- és hentesbolt.

Szemben a budai előjáróság mai épületével, a Szentháromság ucca 1. számú házában falán emléktábla előtt állunk meg. A ház kiugró zárt erkélyére mutat Miklós Zoltán:

— A XIII-ik század kis bástyaerkélye — mondja, — azután hangosan olvassa az emléktábla sorait:

„Itt állott 1391-ben udvari tárnokmester Kanizsai Miklós háza, melyet 6 florenci Berti Angelótól vett. Mellette, éjszak felé állott akkor nyulszigeti dömés-szűzek háza, nyugat felé pedig, vagyis szemben a városházzal, 1375—1385-ig Ulvingnak, Budavára bírájának háza.“

A „lábas“ házak tere

Eljutottunk a Szentháromság térére, szemben a Mátyás-templommal.

— A Mátyás-templom — mondotta Miklós

tanár — már a XIII. század közepén fennállott Amikor Buda a törökök kezére került, a törökök főtemplomává lett, majd a jezsuiták birtokába jutott. A templom főbejárata fölött látható „rózsa-ablak“ évszázadokon keresztül be volt falazva és csak a hetvenes években került napvilágra. Ezt a teret, amely most a Szentháromság nevet viseli, a középkorban másképp hívták, de hogyan, azt nem tudjuk. A török hódoltság idejében *zu den Säulen* nevet viselte ez a tér, talán azért, mert „lábas“ házak voltak itt, vagyis olyan épületek, amelyeknek emeletéből egy rész oszlopokon nyugodott. A Szentháromság-szobrot a pestis emlékére emelték. Eredetileg hatvan éven át más szobor állott itt, amely később erről a helyről elkerült és ezután emelték helyébe a most itt álló szoborművet. Az eredeti fogadalmi szobor a Rákóczi-felkelés idejében dúló pestisjárvány szomorú emlékeztetőt örökítette meg és most, hír szerint, valahol a Népliget tájékán rejtőzik. De — tette hozzá tréfásan — azért nem ajánlom önöknek, hogy a Népliget tájékán kutassák. A pestis, melyre ez a szobor is emlékeztet, Rákóczi korában óriási pusztítást végzett az országban, így például, hogy csak egy adatot említsek, Trencsén lakosságának hegyötöd része halt el a rettenetes járványban. Elmondhatjuk, hogy Rákóczi felkelésének az országszerte dúló pestis vetett véget.

Az Országház-uccában mondotta el ezután vezetőnk, hogy ezt az uccát évszázadok előtt Szent Pál uccának hívták, valószínűleg azért, mert itt volt a pálosok kolostora. Később a pékek uccája névre keresztelték, majd 1870 táján kapta az Országház ucca nevet, amelyet ma is őriz.

Az Országház uccában megmutatott Miklós tanár több XVI. század végéről eredő barokkaput, majd azzal serkentette sétáló tanítványainak figyelmét, hogy egy olyan ház felé közeledünk, amely teljesen megtartotta középkori jellegét. Ez az Országház ucca 20. számú háza, erkélyszerűen kihajló emelettel. A belseje azonban — amint sajnálkozással jegyezte meg cicerónénk — már semmiben sem mutatja a középkort. Az Országház ucca 26. szám alatt csúcsíves fülkéket néztünk meg a kapu aljában, a fülkékben deszkapadok állanak. Ezután betértünk a szomszédos palotába, amelynek másik frontját az olaszok uccájában, a mai Uri uccában már láttuk.

Meghívás egy csúcsíves szobáiba

Eppen javában magyarázott Miklós professzor, amikor magas, karcsú és elegáns férfi tartott feléje és így szólította meg:

— Látom, hogy a tanár úr középkori emlékeket mutat meg a társaságának. Ha óhajtatják, szívesen látom önöket, szemben, az Országház ucca 13. szám alatt lévő palotában, ahol egy restaurált gótikus szobát tudok önöknek mutatni.

Miklós professzor mosolyogva és küssé meglepően köszönte meg a szívélyes meghívást, de utalt arra, hogy mégis vagy meggyevenen vagyunk és talán mégsem illik ily tömegben vízbe menni. Az idegen úr megismételte szívélyes meghívását, mire mind a nagyvenen bevoztunk az Országház ucca 13-as számú palotájába.

Valóban tökéletesen restaurált csúcsíves szo-

hába lépünk. Miklós professzor itt is nyomban átvette a magyarzó szerepét:

— Szép gótikus fvhálózat, szép zárókövek, tiszta rózsaszínek, pompás gótikus ajtókeret. Azután vendéglátóinkhoz, Kochanovszky József földbírtokoshoz fordult:

— Amint látom, a berendezésben is korszerűségre törekedtek. Régi magyar fayenc-okat látnak itt és az ajtó is gótikus iparművészeti remek.

Kochanovszky József boldogan közölte, hogy a gótikus ajtajának mása az Iparművészeti Múzeumban van és hogy a szoba gótikus plafónja Csányi professzor szakértő véleménye szerint 1310—1360 körüli időkből való. Tulajdonképpen — jegyezte meg — a plafont akantam az uraknak megmutattam.

— Nagyon köszönjük, — felelte Miklós tanár, — igazi kellemes historiai hangulatot szerzett nekünk.

Ez a történelmi hangulat mellett egy sóhajtatás is eredményezett. Az egyik nő felsóhajtott:

— Milyen boldogság is lehet ilyen szobában lakni.

A kis Kard uccán át, amelynek nincs története, a Fortuna uccába kerültünk. Miklós tanár szerint hajdan az ötvösök uccája volt, később Wienergasse lett, mert erre vitt az út Bécsbe. A mai nevét onnan kapta, hogy van ott egy ház, amelynek falán Fortuna asszony relieje domborul. Ez a 6-os uccaszámmal jelzett épület, ahol valamikor a budavárosi kávéház és vendéglő volt.

A domonikánusok templomának gótikus romjait látogattuk meg azután az Iskola téren. A domonikánusok rendháza mellett állott a jezsuiták rendháza is. Amikor a jezsuita-rendet eltörölték, a szombathelyi egyetem került a

helyére. Itt e téren állott a budai akadémia is, mely a török hódoltság után épült.

Kont nádor rezidenciája

Az Iskola téren, melynek egykor Föld tér volt a neve, még egy nevezetes épületet mutatott meg Miklós professzor. Ez az Iskola tér 2-es számú háza, melynek történetét így mondja el az emléktábla:

„Ez volt II. Lajos király idejében Kont Miklós nádornak, a mai Pálffy grófi család ősapjának egyik háza, kinek unokái, László és Imre, azt a csatkaai pálosoknak ajándékozták. A kapualjban még négy ajtóféla a régi kornak épen megartott maradványa.”

Ezeket a maradványokat meg is mutatta tudós vezetőnk, aki ezután a Verbőczy uccába vezetett bennünket, ahol több gótikus ajtókeretre hívta fel a figyelmünket és két turbános török főre, mely a kapuk homlokzatát ékíti. A Halászbástya mellett megnéztük még a Szent Miklós-templom omladékait, majd a befallazott ágyútelepet, mely a szabadságharc alatt a Vár egyik fontos védelmi pontja volt, ahonnan több ágyúlövés voltreffere érte a pesti Redoute-ot.

Ezzel véget is ért kétórás historiai sétánk Búcsúzás előtt felmerült az az ötlet, hogy valamelyik várbeli historiai kocsmában egy pohár sörrrel kellene befejezni a tanulós és élvezetes sétát. Ennek az ötletnek az apropójából is volt mondanivalója kedves vezetőnknek. Rövid ismertetéssel szolgált a sör magyarországi historijáról. A sört — mondotta nevetve — már a középkorban is ismerték. Ósbuda egyik polgára, akinek esetét megőrizte a krónika, annyira kedvelte, hogy egy alkalommal, amikor mélyen nézett a söröspohár fenekére, meggyűlt a baja a várbeli hatósággal.

Várkonyi Títusz.

H Í R E K

— Conrad állapota nem veszélyes. Bécsből jelentik: Azzal a ma elterjedt hírral kapcsolatban, hogy Hötzendorf Conrad Ferenc tábornagy súlyosan megbetegedett és állapota aggodalomkeltőre fordult, a Wiener Allgemeine Zeitung arról értesül, hogy Conradot már régóta epekövek gyötrik s hogy diétahiba miatt a legutóbbi napokban rosszabbul lett. Ez idő szerint ágyban kell tartózkodnia, állapotát azonban egyáltalán nem kell aggasztónak nyilvánítani.

— Személyi hírek. Albrecht főherceg vasárnap a hercegrímás vendége volt. — Scitovszky Tibor külügyminiszter szombaton B. H. Binder, londoni bankár és felesége tiszteletére délelőnt adtak. Jelen voltak még Sir Thomas Barclay, angol követ és felesége, Vass József dr., Walko Lajos dr. feleségével és Nuber Sándor főkonzul. — Husrev bég török követ és felesége vasárnap délután ötórán teán fogadták a budapesti diplomáciai élet kiválóságait. Ott voltak Barclay angol követ, Carbonnet, a francia kormány meghatalmazott minisztere, Calice gróf osztrák követ, Vavrecka cseh követ és felesége, Pavloff bolgár követ és felesége, Monsignore Fioretti, Manuel Concevio portugál követ, De Robien gróf és felesége, Curtiss, az amerikai követség első titkára, Diana olasz követségi titkár és felesége továbbá a román

— Két nagy bécsi textilcég fizetéseképtelensége. (A Világ bécsi tudósítójától.) Az utóbbi időben a gazdasági válság ismét lényegesen kiélesedett. A mai nap folyamán többek között két nagy textilcég volt kénytelen fizetéseit beszüntetni és fizetéseképtelenségét hivatalosan is deklarálni. Az egyik Spiegel belvárosi nagy posztókereskedés, amelynek fedezetlen passzívja tíz és félmilliárd koronát tesz ki. A másik cég szintén a Belvárosban lévő Göttlinger cég, melynek összes tartozásai tizenkét milliárd koronát tesznek ki.

— A magyar—norvég kereskedelmi egyezmény kieserélése. A Magyarország és Norvégia között 1924. szeptember 16-án kötött kereskedelmi és adózási egyezmény ratifikált példányait szombaton cserélték ki a külügyminisztériumban. A kieserélési jegyzőkönyvet a magyar kormány részéről Scitovszky Tibor dr. külügyminiszter, Norvégia részéről Schell Arno norvég királyi követ írta alá.

— Max Liebermann nagybeteg. A Világ berlini tudósítója jelenti: A berlini művészeti akadémia elnöke, a legkiválóbb német festők egyike, Max Liebermann súlyosan megbetegedett. A hetvennyolc éves öreg úr állapota válságos. Liebermann a német

— A játékbank. Pár héttel ezelőtt írta meg a Világ először, hogy a legkülönbözőbb körökből, fehérorok részéről, közéleti férfiak révén és alkalmi alakulások formájában kísérletek történnének arra, hogy Budapesten nagyszabású játékbankot alapítsanak. Annyi kis zúgkártyahely él és virágzik most Pesten, hogy azok, akik szeretik a legkülönbözőbb és legvadabb konjunktúrákat is kihasználni, most a kiviteli engedélyek korszakának megszűnése után a játékbankbehozatali engedélynek megszerzésének lehetőségével foglalkoznak. A játékbank-tervek közül napról napra újabb és újabb lát napvilágot és egyelőre ez a kérdés még a titokzatosság homályában bujkál. Vannak azonban tények, amelyek bizonyosak és amelyeket meg kell állapítani. Az első ilyen tény az, hogy amikor annakidején, több mint egy évtizeddel ezelőtt szöbakerült egy budapesti játékbank terve, a magyar közvélemény ezt a gondolatot az impedimentum publicae honestatis, a köztisztesség nevében elutasította vissza és aligha képzelhető el, hogy a tisztességes magyar közvélemény álláspontja és meggyőződése ebben a kérdésben a legkisebb mértékben is megváltozott volna. A második tény az, hogy a játékbank nem jelenthet olyan jövedelmet az államnak, amellyel ellensúlyozni lehetne azt a mérhetlen erkölcsi kárt, amellyel az ilyen vagy több ilyen hazárdkaszinó fenntartása az ország hitelének árthatna. Akkor, amikor nemzeti ügy, hogy az Operát fenn tudjuk tartani, hogy ezzel kultúrfejlődésünket igazolhassuk, nem lehet ellensúlyozni az ilyen érzéseket és kötelességeket azzal, hogy itt, az ország fővárosában, nemzetközi kalandoroknak és hazárdöröknek adjunk tanyát. Senki sem hiheti, hogy valamely játékbank kedvéért a világ tisztességes emberei, dolgozók és munkások férfitársai sereglenek valahol össze, sokkal valószínűbb, hogy a kalandoroknak, a fehéroroknak és a démonoknak áradata özönlene Budapestre. Aki az idegenforgalom föllendítését és a magyar gazdasági élet fejlődését ezektől várja, az nagyon csalódik, mert ezek nem azért jönnek ide, hogy külföldi tőkét hozzanak, hanem inkább azért, hogy azokat is kifosszák, akik itthon hajlamosak arra, hogy a nehéz és súlyos gazdasági helyzetben egy játékbank kockázatában és esélyeiben bízva, reméljenek nyereséget. Ahelyett, hogy a felburjánzott különböző kis játékkaszinókat becsuknák, nem lehet itt még egy hazárd-nagyüzemet is létesíteni, csak azért, hogy minél több legyen a tönkrement és kétségbeesett egzisztencia. Ha a különböző vámügyi korlátozásokat és szekatúrákat megszüntetnék, ha lehetőséget adnának, hogy a kereskedelem megint élő életet élhessen, ha ide tudnák megint még jobban vonzani a környező államok vásárló közönségét, és ha Budapest nem volna a legdrágább városok egyike, akkor lehetne itt egészséges idegenforgalmat csinálni, de játékbankokkal csak a köztisztességet és a közérkölcset lehet veszélyeztetni. Nem is tudjuk hinni és nem is tudjuk elképzelni, hogy a játékbankfehéroroknál túl illetékes tényezők is legyenek, amelyek komolyan foglalkozzanak ezzel a kérdéssel és azt hisszük, hogy a játékbankosok egyelőre csak várákat építenek és látják, hogy a város

— A géprombolók. A francia forradalom után volt néhány kisebb helyen forradalom Európában, amelynek az volt a célja, hogy összerombolja a gépeket és megsemmisítse a munkaeszközöket, mert voltak, akik azt hitték, hogy a gép, a technika új csodája, akadály a emberek boldogulásának és akadály a emberiség fejlődésének. A géprombolók után, akik Bizánc nyugalmát dűlták fel sok évszázaddal ezelőtt, most százada így jöttek el a géprombolók, akik az ipari munkásság helyzetén a gépek összetörésével vélték segíteni. A géprombolás nagy tévedése volt a munkásosztály akkori küzdelmének és már a történelmi emlékek közé került, amikor most vasárnap új harcosa és új hirdetője akadt a géprombolás gondolatának, amikor az ébredő magyarok gyűlésén Zsirkay János kifejtette, hogy nincs meglegedve az európai civilizációval, s amikor azt mondotta, hogy össze kell törni minden gépet, amely nem ad jobblétet a keresztény tömegnek. Azok, akik a gondolatot, a szabadságot és a haladást akarják összetörni, most így óhajtják felvenni a harcot a géppel is, amelynek pedig nincsen se faja, se felekezete, se emberisége, se vallása. Zsirkay János harcot hirdet a gép ellen, ami mégis csak munkalehetőségeket nyújt és amely mégis csak kenyeret ad s amely a keresztény tömegeket nyilván jobban segíti, mint Zsirkay János ezer szónoklata. Harcot hirdet és össze akarja törni, mert nem a munkában és nem az alkotásban látja a jövőt, hanem a rombolásban és a megsemmisülésben. Azok, akik esztendőket óta rombolnak és akik emberi jövőket és sorsokat tettek tönkre, most nem elégszenek meg az emberrel, most már a gép is kellene nekik. Egyszer már történt is erre kísérlet, amikor nyomdagépeket romboltak össze és amikor azt hitték, hogy a géprombolás összetörni a gondolatot is. Aki nem tudja megérteni az európai civilizációt, azok ellenségei az európai civilizációnak, és akik ellenségei a gépnek, ellenségei az embernek is...

— Oreskovics Bogumilné mindent tagad. Egy évvel ezelőtt a Váci ucca 63. számú ház egyik földszinti lakásában meggyilkolva találták Rappersberg Irma varrónőt. A vizsgálat megállapította, hogy a leányt a szállásadónője, Oreskovics Bogumilné gázzal megölte és azután beretvával szétdarabolta. A holttestet elrejtette az ágyban, ahol napokon át tartogatta. Amikor felő volt, hogy a gyilkosságot felfedezik, a hulla nyakát átvágta és azután Rappersberg Irma holttestét egy fonott kosárba gyömöszölte, hogy a Dunába dobja. Erre azonban nem került sor, mert a gyilkosságot időközben felfedezték. A bünygyben a büntetőtörvénysszékben ma tartotta a főtárgyalást Krayzell Miklós táblabíró. Oreskovics Bogumilné kihallgatása alkalmával azzal védekezett, hogy nem érzi magát bűnösnek, mert nem gyilkolt és a rendőrségen csak kényszerítő hatások alatt tett beismerő vallomást. Oreskovicsné tagadta vallomásával szemben a bíróság felolvassa a rendőrségen tett beismerő vallomását, mire Oreskovicsné kijelenti, hogy azok nem felelnek meg a valóságnak. A tárgyalás folyamán alatt Oreskovicsné állandóan sírt, majd nevetett ártatlanságát hangoztatta és a tanúk állí-